

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izmahi nedelje in praznike, ter velja po pošti prejetem za avstro-ogrsko delo na vse leta 25 K, za pol leta 18 K, za četr leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse sto 34 K, za pol leta 12 K, za četr leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdo hodi sam penj, plača za vse leta 22 K, za pol leta 11 K, za četr leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znača poština. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ekira, — Za oznanila se plačuje od petorostopnega peti-vrata po 12 h, če se se oznanila tiski enkrat, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopis se izvleče frankovati, — Rokopisi se ne vradejo. — Uredništvo in upravljenstvo je v Knaflovi ulici št. 6, in vicek upravljenstvo v I. nadstropju, upravnalstvo pa v pritličju. — Upravnalstvo naj se blagovljivo pošiljati naročnine, reklame, oznanila, t. j. administrativne stvari.

"Slovenski Narod" telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

"Narodna tiskarna" telefon št. 85.

Vzor katoličan Šuklje — ubit.

Iz Novega mesta, 17. sept.

Takega značaja ni še in ne bo več vzgojilo Slovenstvo, kakor je Šuklje, penzionirani dvorni svetnik, ki si je značil pridobiti tudi Leopoldov red. Šuklje je sedaj uslužbenec farovžev. V službi farovžev so le vzorni katoličani. Uzor-katoličan je Šuklje. Rajni Liguori bi imel nad njim veselje, da bi se radosti metal po tleh. Zasradi tega se ne more nikoli dosti poročati iz življenja tega Leopoldovega viteza.

Da širši krogi lože razumejo lopovstvo, ki ga zdaj navedemo, jima povemo, da leži Novo mesto na levem bregu Krke v prelepri legi, na desnem bregu pa vas Kandija, obstoječa iz kakih 16 hiš. Rokodelci, mesarji, krčmarji, stanujejo v tej vasi, a se živijo od mestnega prebivalstva. — Občinski odbori mesta skušajo že dlje časa te važčane priklopiti mestni občini. Ti važčani uživajo vse dobre mesta, ne nosijo pa bremen istega. Ti važčani se branijo temu zedinjenju, ali če bi se podali v dogovor zaradi tega zedinjenja, bi jim meščani morali dati kako udobnost. V Novem mestu so precejšnji tedenski semnji. Pred več stoletji so bili tedenski semnji tudi v Kandiji. Ti so sčasoma zaspeli. O teh semjnih je bilo že dosti pisarjenja po časopisih. Ko je namreč prestopil Šuklje pred leti v farovško službo, pognal je vodstvo klerikalne stranke in stranko samo v boj proti Novemu mestu. Kakor znano, so mu prej doljenški meščani hrbot pokazali in to tudi Novomeščani. Prešel je Šuklje v klerikalni tabor. Rad bi bil mandat doljenških mest seboj prinesel, pa to je srečno zabranila nezaupljivost nekaterih doljenških volilcev. Šuklje smršči od tega časa Novomeščane, imenovanje jih srednjiveške uboge meščane ter dela na to, da jih kjer more očkodi. Prišlo je vprašanje na dan, da se bo moral v Novem mestu zidati novo gimnazialno poslopje, vendar se je zato zanimalo, kakor tudi za ustvaritev ženske bolnice za Dolenjsko. Hipoteka je

bil Šuklje pri roki, ki je zahteval v »Slovenec« in po krémah v Kandiji, da se obe poslopij zidata v Kandiji. Za gimnazialno poslopje je občina Šmihel-Stopiče, v katero občino spada Kandija, kupila prostor, katerega bi zastonj dala vladi, ako se zida novo gimnazialno poslopje v Kandiji. Baron Hein je preprečil, da se ni dalje o tem vprašanju razpravljalo. — Ta predsednik je lani poskušal dosegli poravnava med meščani in Kandijci. Kandijci so poslali Štemburju, županu in Šukljetu na ta razgovor. Šuklje je zahteval, da se zida gimnazija in bolnica za ženske v Kandiji ter da Novomeščani opuste tedenske semnje v korist Kandijcev. Pogajanja so se seveda razdrila. Kandijci so presili lani vlado, da jim dovoli, da zopet oživijo svoje nekdanje tedenske sejme. Šuklje in dr. Šusterič sta se trudila, da dosežeta pri ministrstvu to dovojjenje za ponedeljke. Ob ponedeljkih so tedenski semnji v Novem mestu. Vlada je nato dovela tedenske semnje Kandijcem ob četrtekih. Stemci ni nič početi. Kmetje bodo trtili časa dvakrat na teden. Ali Šuklje in Šusterič sta z Dunaja telegrafirala županu Štemburju, naznačila to dovolitev, kakor bi rešila vso Kranjko vseh davkov. — Šuklje je nato uvidel, da se je budo blamiral in ž njim klerikalna stranka. Poklickal je svoje tlakarje (»Die Staudner Bauern hatten zerrissene Hütte, die Steinbrüder (Šukljetov grad) hatten gar keine« se je reklo v tlakarskih časih) Rekel jim je, da s semnji meščanov ne bo moč ugnati, da je treba biti pomirljivim, t. e. da meščane kako na limanice uloviti. To zjednjenje bo učvrstilo po kandijskih glasovih klerikalno stranko v Novem mestu in ista pridobi tako premič pri volitvah v III. in II. razredu, in ker se da z uradniki tudi tržiti — tudi v prvem razredu, in tako dobi klerikalna stranka prevlado v občinskem odboru. S tem se dobi tudi hranilnica v roke in v Kandiji se ustvari raj, mesto pa naj pogine, ker drugemu ni vredno.

19. septembra 1905 so občinske volitve. Šuklje je razposjal svoje mestne tlakarje iz III. razreda na do 1881. za 12% manj, v 3. desetletju pa za 10%, v četrtem celo za 67%, več. Ako se ozremo torej na prvo dvajsetletje, sklepati bi moral, da polna luna pomnoži nekoliko dež; drugo dvajsetletje pa bi naišlo, da prinese malj dosti več mokrote, nego polna luna. Pravilen sklep iz vseh teh opazovanj je seveda ta, da glede vpliva mesečnih fáz na deževje ne vemo ničesar, in da ga brkone tudi ni.

Liedemann je raziskaval vpliv mesečnih fáz na dež na podlagi zapisov greenwichkega obsevatorija v letih 1862.—1901. Izračunal je za teh 40 let srednjo množino dežja, padlega v 3 dneh ob milaju, in istotako za 3 dni ob polni lunji. Na ta način naj bi se dognalo, koliko je resnice na starem mnenju, da ob milaju pade več dežja kot ob času polne lune. Preiskava je dognala, da je v prvem desetniju tega štiridesetletja ob milaju za 4% dežja manj pao, kot ob polni lunji; od leta 1872.

*) Sysygije mesece so njegove postojanke kot milaj, (kjer stoji v konjunkciji) in kot

delo in dr. Elbert, naš prošt, dela prav na tihem po svojih prijateljih med uradniki. Šuklje je celo drano sklical shod volilcev v mestu na dan 17. t. m.

Tolikò o zgodovini teh bojev s klerikalci.

Že leta 1900 so meščani enkrat poskušali doseči zedinjenje s Kandijoi. Šuklje je bil tedaj še poslanec doljenških mest. Kandijci so tedaj pogreti svoje že zdavn zaspale tedenske semnje. Prosili so vlado, da jim dovoljenje, da jih smejo imeti.

Neki mestni odbornik v prijatelj Šukljetu je pisal temu na Dunaj, naj v ministerstvu skrbi za to, da se Kandijcem vzamejo semnji. Zastaran pravica. Nato je dobil od Šukljeta, sedanjega dvornega svetnika v pok. in viteza Leopoldovega reda, tale odgovor:

Ljubi prijatelj!

— — — — — 6/7. 1900.

V zadavi sejmov sem bil takoj pri grofu Marenziu, kateri ima sedaj kranjski deželnih referat poleg primorskega. On pozna novomeške razmere iz onih časov še, ko je kot okrajni komisar bil uveden v tajnosti upravne službe po izbornem glavarju Esklu. Čaka le na uradno obvestilo, da se niste mogli sporazumiti z nimi kandijecimi temami; potem se boste — kakor sodim po njegovih besedah — judiciralo v novomeškem zmislu in mi antipodionstran Krke izgubimo svoje ponedeljske živinske semnje.

»Fiat justitia, pereat — Kandijal!«

Torej le gledaj na to, da se negativni vspreh vašega obravnavanja kmalo naznani ministerstvu!

Sršnim pozdravom

vdani tvój

Šuklje.

Povejte rojaki, kak značaj je to! — Klerikalci, to je Vaša najnovješa akvizicija! Nekaj imate v službi posvetnjakov-renegatov, ali tako feno menina poštanost se ne najde v vseh farovžih in med neklerikalnimi posvetnjaki. Nakažite Šukljetu kar precej par tisoč kren iz ljudske pojizilnice ljubljanske! Ta dela čast katolicizmu, ta gotovo.

do nobeden rezultatov so prišli tekom dveletne opazovalne dobe na lipski zvezdarni. Torej: nekaj vpliva ima menda mesec na vetrove, študi je ta vpliv v primeri s solnčnim jako majhen.

Se druge preiskave nam je podal Fridrik Meissner, ki je opazoval si-nodičen mesečni tek v ozirom na deževje. V prvi četrtni je baje največ — t. j. več kot 5 mm — dežja — vendar pa Meissner veli, da imajo njegove študije samo za severno Nemčijo veljavno. Van Beber pa meni po pregledu brezštevilnih tozadovnih meteorologičnih del, da mesec sicer vpliva na vreme, a njegov vpliv da je tako neznaten, da praktično komaj ali sploh ne pride niti ne do veljavno.

Kakor razvidno, bo treba že mnogo opazovanj in raziskav, predno se pride do kakih gotovih rezultatov. Doslej je še tista vremenska prognoza polna luna (kjer stoji v opoziciji) napram soncu. Ob kvadraturah stoji za 90° oziroma 270° oddaljen od sonca, kot prvi in zadnji sklep.

*) Sysygije mesece so njegove postojanke kot milaj, (kjer stoji v konjunkciji) in kot

Slovenec ni toliko časti delal katalizmu. Za vas se je revež blamiral. Štejeo tisočake, kakor jih šteje dr. Šusterič, kojemu so tudi včasih na vratu žile naraščale, ko so mu razkrinkali njegovo lice.

Zdaj se ne bo smel Šuklje prikazati med Kandijoi in če bo svojih par prijateljev v mestu hotel obiskati, bo moral s čolnom čez Krko.

»Pereat Kandijal! — Ko bi še rajni Windischer živel, usekal bi zdaj po kandiski ekskescencie »v imenu postave in pravice s palico po glavi. Sinovi Šukljetovi, sramujte se svojega očeta!

Šukljetu se zopet meščajo možani. Sklical je on sam danes, 17. t. m., javen shod volilcev v našem mestu v domu kat. rokodelcev. Dal je velike plakate nabiti na vogalih. Mi smo se pripravili in vse tako uredili, da Šukljetu in par klerikalcem someščanom posvetimo, kakor jih gre. A la Mirnapeč. —

Ob naznačeni uri ob 2. popoldan se zbere veliko naših volilcev v zborovalni dvorani. Šuklje in njegov sluga mizar Malovič sta hodila po mestu. Ko pride g. Karol Rosman, ga Šuklje lepo pozdravi. Rosman mu da roko in vžigalico, da si nažge hofrat smodko. (Se nikdar ni bil noben rabelj tako ljubezniv kakor naš Rosman.) Število naših volilcev je v tem naraslo, vedno več jih je bilo. Šukljetu je postajalo gorko in žile na njegovem vratu so se začele napenjati. Šuklje ugovarja, da bi se začelo zborovati: — »Be prišel komisar, se mora čakati.« — Nato predlega g. Rosman, da se izvoli kot predsednik shoda naš volilce gosp. Krajger. Ta se izvoli z burnim veklikom. Šuklje se postavi pod predsednika, v hipu je obkoljen od naših, ne more uit. Predsednik našteje Šukljetu več njegovih lopovstev, ki jih je pregrasil proti meščanstvu (Burna akamacija)

Šuklje se oglaši k besedi, a je ne dobi. Predsednik mu pravi: »Tho bodite in da na glasovanje naše kandidate za volitev obč. odbora za II. in III. razred. (Burna akamacija.)

najgotovješ, ki jo stavljamo brez vseh globokoumnih in učenih raziskavanj: pri pogledu na nebo, na njegove oblake in njegovo vrednino, jasno in prozorno, megleno ali sivo.

Nebo samo, oziroma prostor, v katerem se gibljejo nebeska telesa, je seveda samo na sebi temno, torej črno — modrega nam ga delajo samo zračne plasti, v katere zavita plava naša zemlja. Ta plast pa je precej debela, sega visoko, ali boljše rečeno daleč v svetovni prostor: par sto kilometrov od zemeljske površine naprej, ali navzgor. Seveda ni ta plast vsekoshi enako gosta — ob tleh je najgošč, a z višino, resti oddaljenostjo od zemeljske površine postaja vedno redkejša. Teoretsko je konec atmosfere ondi, kjer sta si privlačila sila in sredobezna (centrifugalna) sila v ravnoščju. Po proračunih bi morala zračna plast nad ravnikom segati 35.677 kilometrov visoko; astronomi računajo pa navadno samo 300 do 350 kilometrov na višino zračne

Nato se oglaši g. Rosman k besedi in jo dobi. On popiše nekaj farbarij Šukljetovih, kako je meščane farbal in kazal na to, da je zdaj skmetki prijatelj in prijatelj Kandijcev — sovražnik naš meščanov.

Ia potem pokliče navzoče Kandijke in farovške volilce, naj poslušajo, in prebere jim pismo, ki smo je zgoraj pričebili. Vihar veselosti nastane, Šuklje je pobit, kakor da bi trešilo vanj. Gorke besede mu priletijo v obraz. Celo klerikalci (en desetina navzočih) so ogorčeni; Kandijke so poparjeni in potem tudi oni očitajo Šukljetu v obraz nesramnost in neštenost. Šukljetu naraščajo žile na vratu vse bolj, ves čas spreminja barve — rdečica in smrtna bledost — govoriti hoče, a v tilniku ga tiši: »Suti izdajica, »ven ž njim — to dobi odgovor. Smodko ima v ustih in jo grize in čika krčevito. Potem se oglaši črevljar Pisec in prosi besede: Dobi jo. Mož izjavlji, da je bil klerikalec, pa da ne bo nobenega klerikalca več volil. Živio! Malovič hoče govoriti, a mora tisto biti.

Šukljetu se oglaša, prosi Kandijke, naj gredo ž njim. Eden teh mu figa pokaže: »Hudič, nas ne boš več farbal.« Obešenu se ne more hujše godit. Ako bi to človeče imelo kaj sramu v sebi, ustrelil bi se na tako grozno pobite in blamažo. — Po mestu veliko veselje; klerikalci se skrivate. Dr. Žitnik je imel shod v Kandiji napovedan, odkuril jo je; bilo je v njegovi stranki vse zbrane.

Rekli smo jim že prej: pomečete vaše puške v koruso. General in adjutant Malovič, tudi renegat, sta šla takšna iz shoda, da sta se smlila mehkejemu srcu. Polit koder, — ni nič proti temu Šukljetu. — Malovič se je smejal, dobil je »slachkrampf«.

Na Ciril-Metodovem shodu v Novem mestu pred več leti je hotel Šuklje govoriti. Tedaj so mu metali duhovniki v obraz Šuklje-Schufle in ga niso pustili govoriti. Tedaj je stal kakor obešeno pod kostanjem. Ali tedaj je bilo že milo lindanje proti našemu. Obtožujoče pismo kroži

LISTEK.

Naravoslovne črtice.

(Mesec in vreme.)

Kako vpliva, in ali sploh vpliva mesec na vreme, o tem se je doli do katerih gotovih rezultatov, še manj pa, da bi se mogli povzeti do kakih praktičnih vremenskih napovedi.

Tako je W. Ellis preiskaval vpliv mesečnih fáz na dež na podlagi zapisov greenwichkega obsevatorija v letih 1862.—1901. Izračunal je za teh 40 let srednjo množino dežja, padlega v 3 dneh ob milaju, in istotako za 3 dni ob polni lunji. Na ta način naj bi se dognalo, koliko je resnice na starem mnenju, da ob milaju pade več dežja kot ob času polne lune. Preiskava je dognala, da je v prvem desetniju tega štiridesetletja ob milaju za 4% dežja manj pao, kot ob polni lunji; od leta 1872.

*) Sysygije mesece so njegove postojanke kot milaj, (kjer stoji v konjunkciji) in kot

plasti, upoštevajoč višino jutranje in večerne zareje in pa užarjenje mete- oritov, ki vstopijo iz nebesja v zračno slupino naše zemlje. V tropičnih krajih odsevajo že najvišje zračne plasti svetlobe, ko stoji sonce še 18° pod horizontom. Iz tega podatka so preračunali višino atmosfere s 320 kilometri. Niha Ekholm je skušal preračuni na podlagi razvrstitev zračnega tlaka po zemeljski površini težo cele atmosfere, oziroma njeni masi. Ako vzamemo kot srednjo višino vseh kontinentov 750 m nad morjem, tedaj dobimo kot težo ozračja 516.10¹² ton, t

v sto in sto prepisih po mestu. Kadijsem smo jih poslali in Štemburju. Zureu več prepisov, da bo vedel, kdaj je pisal njegov »prijatelj«: — Fiat justitia, pereat Kandia.

Špas mora biti in tudi tega vam napravimo Novomeščani. Dr. Elbert je gotovo rekel, ko je izvedel grozno pobitje: Gott beschütze mich vor meinen Freunden. — Špasno je pa hkonu bilo, ko je dr. Marinko, ki je Sukljetu ministriral in mu dal dvo-rano rokodelskih pomočnikov za shod na razpolaganje in sam prisostvoval kot kak klerikalni voditelj volilcem klical, da so stoli njegovi in dvorana tudi in da se je nato zasmehoval naš profesor veronauka in je bil tretja žalostna figura v tej krasni veseloigri. Predsednik shoda, gosp. Kraiger, tolazil je g. dr. Marinka s tem, da mu je rekel, da mu bo jutri postal dr. Slanc 55 K za dijaško kuhičino in to z najveseljajo roko, ker se je v njegovi hiši tako lepo kot klerikalec izdihnil blago svojo katoliško dušo.

Anton Bonaventura ali kak delegat njegov bo pa moral »Katoliški dom« v Novem mestu zopet prežegnati, ker so se take grozne pregrehe dogodile v njem. Mirna peč je poslala k nam svoje pozdrave.

Šuklje, penz. hofrat, graščak, drž. pčlanec, vodja klerikalev, naj vzame patent na svojo neumnost. Amen.

Češke zahteve.

Praga, 17. septembra. V Štanu sta imela danes poslanca dr. Heinold in dr. Dvořák velik politični shod. Posl. Herold je v svojem govoru izjavil, da bi ne bilo pametno, ako bi češki poslanci delali parlamentarizovanju ministritva težkoče, dokler niso izpolnjene najnujnejše zahteve, temuč češki parlamentarci lahko vstopijo v ministrstvo, ki sprejme v svoj program češke zahteve. — Gledo grške krize je izjavil, da ta boj ne škoduje dualizmu, ki bo izsel temveč ojačen iz boja. — Končno se je izrekel tudi za splošno volilno pravico v državnem zboru.

Olomouc, 17. septembra. Danes je bil tukaj velik shod Čehov iz cele severne Češke. V rezolucijah, ki so bile enoglasno sprejete, se zahteva: češki državni pravice, splošna volilna pravica, odprava gospodske zbrane, ustanovitev okrožnih zastopstev, razširjenje deželne avtonomije, regulacija rek, podprtavljenje privatnih železnic, skrajšanje vojaške aktivne službe, pouk v maternem jeziku, odprava šolnine, ustanovitev dekliski gimnazije, vseučilišča v Brnu, živinodržavniške šole itd.

Italijansko vseučilišče.

Inomost, 17. septembra. Mestni svet v Roveretu je sprejel resolucijo, v kateri je rečeno, da le popolno Italijansko vseučilišče v Trstu zmore pomiriti italijansko prebivalstvo. Nadalje se zavrača v rezoluciji vsak sum, da hoče mestna občina ali njen zastopnik skupno zadevo izdati zaradi posebnih koristi, temuč se znova povdarja solidarnost v taktiki glede vseučiliščnega vprašanja.

Trst, 17. septembra. Iz pisave italijanskih listov je posneti, da bodo italijanski poslanci v predstoječem zasedanju državnega zabora takoj pričeli z obstrukcijo.

Socialni demokratie zoper Gautscha.

Dunaj 17. septembra. Včeraj se je vršilo posvetovanje zaupnikov vseh avstrijskih socialdemokratskih strank. O seji se je izdal sledenji komunikat: Današnje posvetovanje zastopnikov vseh narodnih strank socialne demokracije ima namen, dočiniti stališče stranke napram Gau-tschevemu naskoku na volilno reformo. Da se budemu nadalju postavijo primerna sredstva v obrambo, je celokupni izvršilni odbor sklenil, sklicati prihodnji petek na Dunaj državno konferenco vse

narodnih strankih zastopnikov, pridaje pa tudi člani parlamentarne svese in zastopniki deželnih zvez. Dnevni red bo edina točka: Gau-tschev atentat na volilno reformo.

Proti zavarovanju delavcev.
Dunaj, 17. septembra. Vlada je svoječasno pozvala zvezko avstrijskih industrijev, naj izreče svoje mnenje o vladni predlogi glede zavarovanja delavcev za sta-rost in onemogočnost. Sedaj je zvezka odgovorila, da je predlog nesprejemljiva, ker bi narastila avstrijski industriji nesnosna (?) bre-mena. Zaradi tega se mora zavarovanje delavcev odgoditi toliko časa, da nastanejo stabilne razmere v državi. Istotako od klanjanja zvezka predloženo reformo bolniškega zavarovanja.

Sprememba pri deželnini vladi v Šleziji.

Opava, 17. septembra. Začasni vodja šelske deželne vlade, dvorni svetnik Marenzeller, je postal podpredsednik nižjeavstrijskega deželnega šolskega sveta kot naslednik barona Bienertha, ki je prevzel vodstvo naučnega ministrstva. Za deželnega predsednika v Šleziji pa bo v najkrajšem času imenovan dvorni svetnik pri upravnem sodišču baron Heinold pl. Udynski.

Krisa na Ogrskem.

Dunaj, 17. septembra. Zatrjuje se, da Fejervaryjevo ministrstvo ni odstopilo zaradi od-klonjene volilne reforme, ker cesar baje meritorno sploh ni od-klonil take reforme, temuč Fejervary je bil primoran iti, ker se mu ni posrečilo dobiti parlamentarne večine za svojo vlado.

Budapest, 17. septembra. Novo ministrstvo se vsekakor sestavi pred 10. oktobrom. Ni pa že znano, ali se doseže to potom kompromisa, ali pa se imenuje poslovno ministrstvo. Ako se zgodi zadnje, pride na krmilo grof Zichy ter se državni zbor 10. okt. razpusti in se razpišejo nove volitve.

Nemška vsiljivost.

Petrograd, 17. septembra. V dvornih krogih je zelo razburila najnovejša vsiljivost nemškega cesarja. Cesar Viljem in princ Henrik sta namreč brzojavila velikemu knezu Mihajlovu, naj vpliva na to, da dobita nemški parabrodni družbi »Hamburg-Amerika« in Lloyd v Bremenu prevoz ruskih ujetnikov iz Japonske v domovino. Na Rusku se ta kramarska vsiljivost smatra za preziranje ruske trgovinske mornarice, ki je popolnoma sposobna, da izvede prevoz. Sicer pa veliki knez Mihajlov ni šel cesarju Viljemu na lim.

Šolska razstava.

Poleg učil pa so bili razstavljeni tudi pismeni in risalni izdelki učencev in učenek ljubljanskih deželih in deželih šol, ljubljanska učiteljica, meščanske šole v Krškem, ljudskih šol na Bledu, v Loštem Potoku in ljudske šole v Postojni. Ti izdelki so vzbujali med obiskovalci učitelji in neučitelji občno pozornost. Risaju, ki se je doslej smatralo kot stranski in skoro nekako nepotreben predmet, je sedaj zasijala nova doba. Uvedla se je nova metoda in z njo se je preročil ta predmet decela. Uvedla se je metoda, risati po naravi in nalogi, pokazati uspeh te nove metode, je imela prav le-tosnjško šolsko razstavo. Marsikako zavajljico stari šoli je bilo slišati na razstavi od prav uglednih, odličnih mož, ki so z največjim zadovoljstvom ogledavali res lepe izdelke sedanje šolske mladine. Svoje dni je bilo risanje po naravi naravnost pre-povedano in marsikak talent je bil s tem pokopan. Zgodilo se je celo, da je bil učenec, ki se je drsal na risati kaj drugega, ko šablonske ornamente po stigmah, strogo kaznovan in dobil zaradi tega najslabejši red. Danes pa se zahteva, da po kaže učenec z risanjem, kake predstavo ima o predmetih, ki ga obdaja in s tem se je napravil velik korak v napredku, zakaj učenec pozna dobro le oni predmet, ki ga zna narisati. Danes zavzemata risanje prav isto mesto, ko vsak drugi pred-

met, kar je tudi prav, zakaj risanje je velevačen faktor, ki igra veliko vlogo v slovenski družbi. Risanje je sredstvo, s katerim je mogode popolnjevati govor, slasti tedaj, ko nam je treba da ali ono natančnejši opisati. Risanje je torej jesik, in sicer tak, da ga razumejo vsi narodi. O risanju so imeli ljudje do sedaj kažj šudne pojme in sposoben je bil za ta predmet le oni, ki je imel strok. To pa ni tako. Šolska razstava je jasno dokazala, da je za risanje sposoben vsakdo, neveda nekateri bolj, nekateri manj, torej prav tako, kakor so ljudje različno nadarjeni za ta ali oni drugi predmet. Pač pa je treba tu upočestevati, da ima risanje na ljudski šoli ves drugi namen, kot risanje na strokovni šoli. Zato naj se pa risarski izdelki ljudskih šol opazujejo z drugimi očmi, ko oni na strokovnih in drugih šolah. V ljudski šoli ima risanje le namen, otroke dovesti do tega, da si predmete vsestransko ogledajo in dobre od njih pravo predstavo ter zamorejo njih bistvo potem tudi a prepros imi potresami narisati in jih naslikati s pripristimi barvami. Zato je tudi najnajvečja otroška risba iz psihološkega stališča vredna vsega upočestevanja, ker ž njo pokaže otrok, v koliko so njegove predstave razvite, t. j. kaj on vidi na predmetu in česa ne. Risiati po naravi so dobre za poskus le one šole na Kranjskem, ki so svoje izdelke v tej razstavi razstavile.

In priznati se mora, da je učiteljstvo to svojo nalogu izbirno rešilo, dasi si je moralno za ta pouk samo ustvariti pot. Zato so bila pa ta pota v različnih šolah različna, a končni uspeh pa je bil vendarlo precej enak. Škola, da so se razstavili izdelki povedini le ob boljih učencih in nabolj videti povsod celega učnega pota med letom ampak so se razstavile le zadnje, bolj dovršene risbe. Prav pohvalno je omeniti risarske izdelke, ki jih je razstavil meščenski učitelj g. Bezaj. Tu je bil videti vse razvoj risarskega pouka od šestega do osmoga razreda. Isto je bilo opaziti tudi pri nekaterih drugih deželih razredih. Tudi situacijsko in stavbensko risanje je bilo zastopano v razredih g. Bezaj, le žal, da nekatere predlage niso posebno dobre, četudi so aprobirane. Posebno zanimanje pri učiteljstvu pa so vzbujale tudi predvaje za posamezne risbe, iz katerih je razvidno, kako se pride do končnega uspeha in pa prostolaktna vaje, ki so jih delali učenci g. Janeza Leca, učitelja na III. mestni ljudski šoli. Te vaje so predvaje za risanje in obenem tudi za pisanje.

Deželska šola v ljubljanskem Marijanšču je tudi razstavila iz V. razreda razne risbe in slike, od katerih pa večina ni merodajna za učno pot v V. razred, ker je takih izdelkov mogoče pričakovati le v najvišjih razredih ljudske šole.

Tudi ljubljanske dekliske šole so imele prav dobre uspehe in so se v dovršenosti v maršičem odlikovalo pred deželimi. Iz razstavljenih del pa odseva velika vnema in trud, ki ga je imela za risanje gdđ. Borovska in njene koleginje, le žal, da se tudi tu pogreša precizirana učna pot. Tudi vnosna šola pri Urešulinkah in pa Lichenthurnov zavod sta pokazala jako krasne uspehe, ki so vzbujali občno začudenje. Omeniti bi pa bilo, da se tihožte nekako prešiblonsko goji. Na vseh teh šolah se je risalo po naravi, deloma pa tudi po predlogah, za kar so slušile tupatam tudi razglednice. Glede razglednic pa je treba, da je učitelj pri njih izbiri zelo previden, ker je le malo doberih, in taka slaba predloga več škoduje, nego koristi. Razglednice, delane po slikah Katarine Kleineove so najbolj priporočljive. Da se poslužuje učiteljstvo tudi predlog, je popolnoma prav, četudi so nekateri pedagogi zoper to. Zlasti se jih je posluževali težaj, ko se prične s kako novo tehniko. Iz nekaterih listov je bilo pa žalibog tudi spoznati »streberstvo« v tem, da so bile risbe semintja »popoljane«. Kaj takega se ne bi smelo dogajati. (Konec prih.)

Brzjavke ob priliki odkritja Prešernovega spomenika.

(Dalej.)

Zagreb: Kad je uz vili hrvatskog književnega preporoda zapjevala pobratimskoga naroda slovenskoga, povajljuje se medju prvimi njenim ljubimčima sijajna slika Franca Prešerena, koji je divnem skladom zagudio pjesmu ljepote, ljubavi i radosti, proslavivši njom sebe in slovensko braću. Neumrlom vienec, koji savija hrvatski narod svetu geniju, prinosi kitu cvjeća i hrvatsko sveučilište, u kojem se več jednom prodicila uspomena velikoga pjesnika i kliče: Slava pjesnickom pr-

vaku slovenskomu Prešernu! — Rector dr. Pliverić.

Zagreb: Veličajna slava dra. Franceta Prešerena, komoj danas ozi bijala Ljubljana v cijelu Slovenijo, da bog bila sveto žarište narodne svijesti in otačenička ljubavi! Krasne in njezne pjesme Prešernove odjevikavale u slobodnoj Sloveniji gorom in dolinom u seckim kučaricama i u gospodskim drovovima! Slovenski Parnas rodio još ovakih velikana na slavu i diku slovenskoga naroda i njegove najbližje braće Hrvata! Slava Prešernu! — Društvo hrvatskih srednjoskalnih profesora: predsednik dr. Hojš.

Zagreb: Velikomu pjesniku bratskoga slovenskoga naroda kliče slava! — U druga hrv. učiteljica.

Zagreb: Pjesniku nježnog i uzornoga čustovanja za ideal narod in domovinu vječni slava kliči hrvatski patrioti. — Ljubomir Stampfel, slikar, Slavo Svjet, prevodilac slovenskih pjesma.

Zagreb: Odkritomliku največjemu pjesniku bratskoga naroda klanjam se kliče: Slava Prešernu! — Starčevičanska mladost.

Zagreb: Srdačno častimo čustva braće Slovenaca. Osobno nam nije moguće prisustovati, duhom smo kod vas. Kliče: Slava neumrlom Slovencu Prešernu! — Starčevičanska trgovska Omladina.

Zagreb: Na žalost zapričen osobno prisustvovati današnjo velebnjo slavi duhom in misli sam tam, kliče: Slava neumrlom pjesniku Prešernu! — Milivoj Crnadak.

Zagreb: Velikomu Prešernu slava kliče: — Galović, Kantorić, Kopun, Lobmayer, Pavelić, Zaić, maturanti donjogradske gimnazije u Zagrebu.

Zagreb: Kulturno slavi slovenske braće srecem prisustvujemu kao domačoj zgodovini. Slava Prešernu! Živili Slovenci! — Uredništvo „Hrvatska“.

Bled: Velemožni gospodine! Nakan toli krasne in veličajne Prešernove proslave, smatram si ugodnom dužnosti, da se koli Vami toli i velevrijednom g. dr. Tavčaru najsrdičnje zahvalim na svoji iskrenosti i ljubezni in usretljivosti. Lijepi taj dan 10. rujna 1905. ostati će sigurno svim čestnicima u trajnoj najugodnjoj usponem! Odličnim poštovanjem Vaš udani Vam dr. M. pl. Miletić.

Budva: Slava Francetu Prešernu — slava velikom „pevcu“, koji je znao: „Noč temno razjasnit“, ki tare duha! U gradima harnoga naroda živo uvjek bije pjesnikovo srce, jer „pesmi večne mn branijo trohet“. — M. Sabić.

Ludbreg: Klanjujući se sjeni neumrlom pjesnika učestvujemo u duhu bratskoj slavi. — Hrvatska Citaona u Ludbregu.

Mostar: Današnja slava braće Slovenaca u jedno je slava i nas Hrvata. U ime Hrvata hrvatske Herceg-Bosne pozdravljamo braće Slovence in klanjam se spomeniku slavnoga Prešerena vanredno žaleći, što radi velike oddaljenosti ne možemo slavi prisustvovati. — Za uredništvo „Osvita“, urednik Džamona.

Imoski: Kroz tminu i borbu slovenskog preporoda ko nekož žreči povedejo južne Slovence bogoduh pjesnici. Nježni akordi s gusala Prešernovih još uvjek odzvanjuju rodoljubljem. Slava mu! Za hrvatsku omladinu: dr. Prvoslav Grisogono, Jure Jerković, Mladen Soić, Nikola Ljutić, dr. Mihović, Vuković, Mirko Colombani, Koloman Jerković, Josip Petyo, Anđeja Pavišić. (Dalej prih.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 18. septembra.

— Škofu Jegliču v album.

Županu Hribaru je došlo nastopno pismo: Eisenerz, 15. September 1905. Hochgeehrter Herr Bürgermeister! Eindrückt durch die Anflegung des Bischofs Jeglič, der nicht zu wissen scheint, dass dem Reinen alles rein ist, ersuche ich an den Bischof eine offene Antwort zu geben, und speziell darauf hinzuweisen, dass der Papst im Vatikan eine Menge solcher Statuen aufbewahrt, und dass speziell im vatikanischen Venussaal Statuen aufgestellt sind, die entschieden weit pikanter sind als die harmlose Statue in Laibach. Entweder dieser künstlerische Bischof will päpstlicher sein als der Papst oder er ist ein Mensch, der von wahrer, reiner Kunst gar nichts versteht. Was in Rom der Papst allen Fremden zum Bewundern zeigt, was der Papst mit grosser Sorgfalt büttet und verwahrt, die herrlichen, nackten griechischen weiblichen Statuen, das nennt dieser geisteschwache Bischof

eine Beleidigung Gottes. Diesem Bischof ratzen wir entschieden, er soll auf einige Tage sich vom Papate in den vatikanischen Antikenräumen herumführen lassen, dann wird er von seiner Geisteskrankheit geheilt werden. Ja freilich, dem Reinen ist alles rein, dem Cölibaten nicht. Hoechachtend (Sledi podpis).

— Farška gonja proti Prešernovemu spomeniku se nadaljuje z vso tisto neizmerno hudostjo, ki odlikuje klerikalce. Da se zaganjajo v župana Hribarja in v dr. Tavčarja, da uramote prekrasno slavost,

da je obudila pozornost vsega slovanskega sveta, a tudi pokazala, da so klerikalci smeti med slov. na rodov, temu se ne ž

pa; vse ti so Slovenci. Na Kranjskem je potemtakem juristov 272 Slovencev, 91 Nemcev, 1 Lah in 4 nezanesljivi, torej skupaj 368. Zdravnikov je na Kranjskem v celem 102, in sicer 57 Slovencev, 25 Nemcev, 12 Čehov, 2 Lahi in 6 nezanesljivih. Veterinarjev je 21, med njimi 18 Slovencev in 3 Nemci. Inženirjev je v celem 30, in sicer 12 Slovencev, 8 Nemcev in 10 Čehov. Geodetov je na Kranjskem 36, in sicer 9 Slovencev, 9 Nemcev, 11 Čehov, 3 Lahi in 4 nezanesljivi.

Kanibalske razmere v hiralnici, katere smo v soboto teden deloma razkrili, se zdaj uradoma preizkujejo. "Slovenec" se že trese strahu in bi rad javno mnenje prevaral in oblastva sprijemal v zmote. "Slovenec" je tako podelil list, da zagovarja celo barbarsko trpinčenje bolnikov, češ, da strežaji in strežake delajo z bolniki po predpisih. To so lepi predpisi, po katerih je dovoljeno ljudi biti, kot bijejo pijani blapci upeljane živali. "Slovenec" bi rad izpodbil naše navedbe, češ, da je priča Luknič bistveno drugače izpovedal, kakor smo pisali mi. To je duhovska laž. Luknič je točno izpovedal, kar je videl in to se popolnoma vjemamo s tem, kar smo pisali mi. Že to zadostuje popolnoma, da vzame stvar v roko državnega pravništvo. Sicer pa zahtevamo, da se zasliši kot priča še mizarski poslovnik pri Tönniesu, Friderik Trapišar, ki ve tudi marsikaj značilnega povedati. V hiralnici morajo zavladati človeške razmere. Kadar bo uradna preiskava končana, bomo o stvari še govorili.

Podraženje mleka. V Ljubljani imamo dragi in slabo mleko. Ljubljanska okolica ders in goljufamestno prebivalstvo pri mleku kar se da, a zdaj se hoče mleko še podražiti. To je nekaj nečuvenega in treba bo napeti vse sile, da se to prepravi. Magistrat ima dolžnost, skrbeti za aprovizacijo mesta in ker je mleko zlasti za revnješko sloje velevažno živilo, mora magistrat takoj storiti korake, da preskrbi česnemu mleku. Cena mleka se hoče zvišati kar za 4 vin. pri litru. To znaša na leto preogramno vsto. Posestnikom v ljubljanski okolici se godi tako dobro, da že ne vedo, kam bi z denarjem, ker imajo monopol, da dejelo Ljubljano pri živilih. Pa se jim ni dovolj. Včeraj je bilo pri »Lloyd« zborovanje, na katero je prišlo kakih 200 izpitanih magnatov iz ljubljanske okolice in ti so sklenili, da podraže mleko za 4 vin. priliter. Izvolili so poseben odbor, ki naj organizira to popolnoma neutemeljeno podraženje. V odboru so ravnatelj kmetijske družbe Gustav Pire in ravnatelj klerikalne zveze Rožman, gršček baron Codelli in veliki posetnik Lenče iz Lavrice, mlekarski nadzornik Legvart in štirje kmetje. Proti temu organiziranemu napadu je treba organizirane odpore in je treba napeti vse moči. Že danes so živila v Ljubljani dražja kakor na Dunaju in v Berolinu, trikrat dražja kakor v Monakovem, pri tem pa desetkrat slabša. Koliko žesa bomo še mirno prenašali, da nas bo ljubljanska okolica tako neramno drla kot doslej?

Spremembe v justični službi. Okrajni sodnik Gvidon Visconti v Marenbergu je premesčen v Beljak. Sodni pristav Josip Roth v Brežicah je imenovan okrajnim sodnikom v Marenbergu. Dalje so premesčeni: sodni pristavi dr. Juri Polenšek iz Vipave v Radeč; dr. Edvard Pajnič iz Novega mesta v Kamnik, dr. Gustav Rostok iz Št. Lenarta v Slov. Goricah v Konjice, dr. Rudolf Höfler iz Velikoveca v Irdning, Juri Kozina iz Mokronoga v Novo mesto, Valentin Levičnik iz Kranjske gore in dr. Adolf Kaiser iz Radeč v Ljubljano ter dr. Josip Oswatitsch iz Sevnice v Brežice. Sodna pristava dr. Karel Hallavanya pl. Radovič in dr. Hub. pl. Karnitschnigg predeta v Gradec, ozir. Ptuj. Sodnim

pričastom so imenovani avakultantje: Gvidon Mihelič za Vipavo, Riħard Sellyey za Sevnico, Anton Kuder za Mokronog, dr. Gvidon Bouvier za Velikovec, Martin Zwitter za Črnomelj, dr. Ambrož Petrowitsch za Št. Lenart v Slov. goricah, Hugo Luschin za Radovljico, dr. Viktor Pavliček za Rogatec in dr. Jakob Jan za Kranjsko goro.

Solske vesti. Absolvirana učiteljska kandidatinja gdč. Ernestina Schott v Ljubljani je imenovana za suplentino v Toplicah in provizorična učiteljica gdč. Hedviga Schott kot taka za Čatež.

Petrogradsko „Novoje Vremja“ pričuje v svoji številki z dne 14 t. m. na prvem mestu tole brzojavko: »Odkritje spomenika slovenskemu pesniku Prešernu se je spremenilo v veličastno vseslovensko slavnost. Glavna mesta slovensko Prago, Beograd in Zagreb — sa zastopali župani, ki so okrasili spomenik z zlatimi in srebrnimi vencii. Rusko prestolna mesta so poslala brzojavne pozdrave. V imenu ruskega naroda je govoril docent varšavskoga vseučilišča Zabolotskij. Blesteči njegov govor je izval dolgo navdušeno manifestacijo na adreso Rusije. Na banketu se je pila zdravica prevoditelju Prešernovih poezij na ruski jezik, akademiku Koršu. Na slavnost je došlo okoli 20000 ljudi. Sprevd depucaci, ki so ga otvorili Sokoli na konjih, je bil dolg več vrst (kilometrov). Opozala se je popolna odgovornost državnih oblastev — neglede na to, da je soproga kranjskega deželnega predsednika Rusinja, rojena grifis Acraksin.«

„Biskup Jeglič in Prešernov spomenik“. Pod tem naslovom čitamo v včerajnjem »Obzoru«: »Piše nam prijatelj iz Zagorja: Čitajoč v »Obzoru« pismo ljubljanskega škola dra. Jegliča, ki ga je postal ljubljanskemu županu radi baje „pojavljive“ muze na Prešernovem spomeniku, sem se spomnil svojega bivanja v Doljni Stubici. V tamošnji cerkvi sv. Jožeta na desni in lev strani stoji po eden kip, a predončujeta Adama in Eva. Razen figovega peresa ni na njih ničesar. Ta dva kipa, ki že več stoletij tam stojita in prav gotovo še tudi danes, še nista dala nikomur povoda, da bi se pobujševal. Narod, moški in ženske, dečki in deklice jih imajo vsak dan pred očmi, kakor jih je gledal tudi posvečeni škof zagrebškega kapitija Kralj, ki je vselej, kadar je bil v Doljni Stubici, čital mašo pred tem oltarjem. V tej cerkvi je delilo že toliko škofov birmo, v njej je maševalo že toliko cerkevih dostojaštvnikov, a še nobenemu ni prišlo na um, da taki kipi ne spadajo v cerkev. Kako se že pravi: Čistemo je vse čisto, a nečistemu...?«

„Pasja procesija“. Ko je po slavnostnem spredvodu po odprtju Prešernovega spomenika prišla neka slovenska učiteljica od Lloyd, pozdravila jo je njena bivša sošolka, sedanja učiteljica na šulfrajnski šoli na Jesenich gdč. Olga Reisner z besedami: »I hab' mir üh' gedacht, dass du bei dieser pasja prosesija dabei sein wirst. Poleg stojedi Sch dr. V. J. ji je pa z ogorčenjem odgovoril: »Još uvek puno bolja nego procesija ljubljanskih Švabica.« Par minut pozneje smo neramno nemškatarsko gosko, katere mati niti nemški ne zna, videli v družbi nekega mladega gospoda z znakom slov. planinskega društva na klobuku. To ste konsekventni, gospodična z Reisjeve ceste!

Socijalni demokratje so imeli včeraj dopoldne mnogočetvirov obiskan shod, na katerem se je govorilo o strašni nesreči pri zgradbi domobranske vojašnice. Na shodu so bile izrečene ostre besede, ali odkrito bodi povedano: da nobena beseda ni preostra, če naj se ž no ožigosa brezvestnost, s katero se časih pri stavbah zdravi udje in življenje delavcev izpostavlja nevarnosti. Na shodu je v imenu firme Tönnies govoril tudi dr. Tekavčič.

Volitev v pomočniški odbor gremija trgovcev v Ljubljani. Včeraj dopoldne se je vršila ob številni udeležbi v veliki dvorani »Meštuega doma« volitev v pomočniški odbor gremija trgovcev. Volitev otvorila načelnici gremija trgovcev gosp. Ivan Knez, ki predstavlja zastopnika obrtne oblasti, magistratnega svetnika g. Šeška, konstituji sklepčnost, imenuje za skrutinatorja g. Škofa in Turka ter otvori zborovanje. Prva točka dnevnega reda so bile volitve, ki so se vrstile po listkih. V imenu skrutinatorjev poroča g. Škof o izidu volitev. Izvoljeni so bili sledeči gospodje: načelnik g. Karel Tekavčič, načel. namest. g. Ignacij Kessler. Odborniki: Josip Drčar, Ivan Kmet, Oton Schmidt, Pavel Magdič, Karel Meglič, Ivan Volk. Odposlanca k zborovanjem gremija: Pavel Magdič, Karel Meglič. Razsodišče: Fran Berjak,

Fran Mulaček, Viktor Rus, Josip Sekula, Franc Smole, Emerik Trčan. Namestniki, razsodišča: Fran Matajic, Oroslav Schaffer, Rudolf Stritar. Ker se pri drugi točki dnevnega reda, »Slučajnosti« nihče se ne oglaši k besedi, zahvali se g. predsednik za udeležbo ter zaključi zborovanje. — Tako je s to volitvijo postal genij trgovcev prva stanovska organizacija trgovska na Kranjskem, ki odgovarja predpisom obrtnega reda.

Odbor ženskega televadnega društva v Ljubljani naznanja, da je redna televadba gojenik in članic vsako sredo in soboto od 5.—8. ure v dveh oddelkih. K televadbi se sprejemajo tudi hčerke nečlanice društva.

„Prosveta“. Na včerajšnjem občinem zboru akad. fer. društva »Prosvete« so bili izvoljeni slednji tvariši: za predsednika Adolf Ribnikar, v odbor pa Pavel Grošelj, Peter Holeček, Josip Lavrenčič, Anton Sodnik in Gregor Žerjav, za preglednike pa Ivan Lah in Anton Lovšek.

Izjava. Z ozirom na napade ljubljanske »Save« na predsednika »Prosvete«, g. Adolfa Ribnikarja, je občni zbor včeraj sklenil podati slednjo izjavo: »Občni zbor »Prosvete« izjavlja, da savanski napadi, ki prihajajo iz Aurove pivovarne, ne morejo niti najmanj kratiti zaupanja v osebo predsednika Adolfa Ribnikarja.

Hrvatski „Sokol“ v Zagrebu. je praznoval svojo 30letnico in razvitev nove zastave nad vse dobrosto in kar najlepše. Toliko neprišljene navdušenosti, toliko odkritega bratstva že ni bilo med Sokoli, kakor pri tem slavlju Zbralo se je hrvatsko Sokolstvo iz vse Hrvatske, Slavonije, Dalmacije in Istre. Poljsko Sokolstvo je poslalo predsednika poljske sokolske zvezde drja. Fr. X. Fišer a; češko sokolstvo drja. Scheinerja, drja. Vanička in Mašeka. Od slovenskih Sokolov so prišle deputacije iz Ljubljane (18) z zastavo, Šiške, Kranja, Jesenice, Celja; brežiški Sokol je došel korporativno. Natančnejše poročilo o tej slavnosti sledi.

Železničarska veselica. Na vrtu pri »Levu« je imelo včeraj popoldne železničarsko pevsko društvo »Krilato kolo« veselico s sodelovanjem vojaške godbe. Obisk je bil povabilen, ker vrt je bil načlanil odličnega občinstva. Pevske točke so se izvajale prav dobro in so želi pevci povsem zasluzeno hvalo, posebno je pa omeniti, da imajo ravno železničarji veliko ovir premagati, da morejo vzliti svoje težavne službe se toliko v petju vaditi in javno z uspehom nastopiti. Največ zasluge gre v tem okviru pa neumornemu pevskemu vaditelju. Tudi godba je kaj pridno izvrševala svoj spored. Pevec pa zaključimo: le tako naprej in povspeli se boste na isto stopnjo priznanja, kakor druga stara društva. Ako ravno vas od gotove strani blatio, ne ustrashite se tega, ker ravno je dokaz vaše zmožnosti in vaše višje izobrazbe, pred katero je našprotnike strah.

Poročil se je g. Makso Japelj, trgovec v Logatou, z gospicom Ivanko Grossmann novo iz Rakitnika. Čestitamo!

Umrla je v gradu Smlednik v soboto gospa Katarina pl. Lazarini in rojena Hočvar, starca 70 let. Pogreb bo jutri siutraj ob dvanajstih.

Visokošolcem kruha! In šel bo boj bojat brez upa zmagе, tako bomo lahko rekli o marsikaterem abiturientu in akademiku, ko se bo odpeljal v tuje mesto. Edino izdato podporo, ki jo slov. akademiki uživajo v Gradcu, daja »podporno društvo za slovenske visokolce v Gradcu«, ki deli podpore res pravično, ozirajoč se le na prisilčeno potrebo in pridnost. Lani je bilo v Gradcu vseh organiziranih slov. akademikov 122, vseh slov. visokošolcev pa je bilo nekaj nad 130. Izmed organiziranih jih je bilo v pisarnah 10, štipendistov 12, samostojnih 51, od podpor pa jih je živelih 49. Toda izmed 51 samostojnih jih je gotovo polovica zadolženih. Nekateri akademiki pa nimajo več stalnih dohodkov na mesec kot 10 kron. Da pa bo moglo podporno društvo začetkom zimskega tečaja pri četri uspešno delovati, je potreba, da ga vsi rodoljubi podpirajo. Zato, rodoljubi, dajte vikošolcem kruha! Prispevke sprejema velepoštovani g. dr. Benjamin Ipavci, Karl Ludwig Ring 3, Gradec.

Iz Ilirske Bistrike. Z veseljem naznanjam, da je železnična postaja Trnovo-Bistrica edina na tej progi, koja je ravno te dni s populacijo novimi nemško slovenskimi napisima skoznkoz čedno opremljena. Samo pangermanski napisi so se docela izgubili ter so se vse postajne plošče za potuječe ljudstvo z dvojezjnimi napisimi nadomestile, za koji naprek se imamo neustrašnemu železničnemu mojstru g. F. Rameljku zahvaliti.

Pomanjanje moških učnih moči na Kranjskem. Valed pomanjanja moških učnih moči so se letos na mnogih enoraz-

rednicah podelila učna mesta ženskim učnim močem, dasiravno to nasprotuje § 15. dež. zak. na Kranjsko z dne 29/4. 1873 dež. zak. št. 21 glasom katerega se za poučevanje dežkov, bodisi da so v posebnih razredih ali zdrženi s dekleti, smojo ženske jemati le za prva štiri leta. Tedaj bodo na tukih šolah protizakonito poučevale učiteljice one dežke, kateri so v 5. 6. 7. in 8. šolek letu.

Ob desetletnici tovarniške godbe na Savi pri Ježenicah. Tovarniški mojster Tone Kosmač je sin slovenske materje, a strateni hajlovec, odkar ima službo v tovarni na Savi. Ta odpadnik je predlagal pri odborovi seji tov. godbe, da se naj pri veselicu v Hrenovici izobe sijo frankfurterice, a se je vendar še nekdo našel, ki je to nezramnost zvrnil. Nemški turnarji so pa pri veseleči prebadali svoje klobuke, »für das Vaterland«. Ljudje pa tega delovanja, »za domovino« niso mogli razumeti, zato bi bilo umestno, da turnarji pojasnijo pomen prebadanja. Pa ne, da bi se že učili, kako bodo nekdaj prebadali Slovence?

Vinska letina na Vičavskem. Občina se je zavzel shod zastopnikov avstrijskih mest v Bregencu ter pozval vladu, naj predloži tozadenva zakonsko predlogo.

Ponarejalca denarja so prijeli na Dunaju. Isti se zove Schwab ter je posebno Ogrski preplavil s ponarejenimi bankovci. Spremljala in denar razpečevala je neka gospa Laura Luckman, ki so jo tudi zaprli.

Kolera na Prusku. Zoper je zbolelo in umrlo novo več oseb v raznih nemških okrajih. Do sedaj je za kolero umrlo 70 oseb.

Povražen je bil včeraj na Dunaju. 87letni član gospiske zbornice vitez Proskowetz ter je smrtno ranjen.

Poneverjalec Bertoli je bil v soboto na Reki obsojen v enoletno ječo, a pet mesecov preiskovalnega zapora so mu održunili.

Slovenci v Ameriki. Dinamit je ubil v rudniku v Conemaughu rudarja Antona Zupančiča, doma iz Spodnje Drage pri Zatčini.

Corrigendum. V sobotno nočino o solograških »katoliških umetinah se je vrnilo par tiskovnih pomot. Pravilno naj se bereta imeni škofov: Wolf Dietrich (mesto Didech) in Marcus Sitticus (mesto Sietens).

Najnovejše vesti. Za ločljivost katoliškega zavoda se je zavzel shod zastopnikov avstrijskih mest v Bregencu ter pozval vladu, naj predloži tozadenva zakonsko predlogo.

Ponarejalca denarja so prijeli na Dunaju. Isti se zove Schwab ter je posebno Ogrski preplavil s ponarejenimi bankovci. Spremljala in denar razpečevala je neka gospa Laura Luckman, ki so jo tudi zaprli.

Kolera na Prusku. Zoper je zbolelo in umrlo novo več oseb v raznih nemških okrajih. Do sedaj je za kolero umrlo 70 oseb.

Povražen je bil včeraj na Dunaju. 87letni član gospiske zbornice vitez Proskowetz ter je smrtno ranjen.

Poneverjalec Bertoli je bil v soboto na Reki obsojen v enoletno ječo, a pet mesecov preiskovalnega zapora so mu održunili.

Knjige in knjigovodstvo

Učiteljski Tovariš. Stev. 37. Vsebina: »Nepremišljeni elementi.« — Po VII. štajerski deželni učiteljski skupščini. — Naš deželni zavod. — VII. štajerska deželna učiteljska skupščina v Gradeu. — Dopisi. — Iz naše organizacije. — Vestnik. — Uradni razpis učiteljskih služb. — Inserati.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 18. septembra. Bivši trgovski minister baron Call postane baje poslanik v Carigradu.

Dunaj 18. septembra. Ministrski predsednik baron Gautsch je začel danes s konferencami

VITA

Prirodna rudninska voda
Najboljši
natronski vrelec.

Po zdravniških priznanjih
odlične zdravilne moči pri:

obolelostih menjavanja snovi,
diabetes, preibili scalnični
kislini, boleznih mehurja in
ledvic, katarjih sopil, prebavil.

Glavna zaloga v Ljubljani pri Mihaelu
Kastnerju. Dobi se tudi v lekarnah in
drogerijah. 2449-4

VITA

Umrl so v Ljubljani:

Dne 5. septembra: Ana Wurner, profesorjeva vdova, 58 let, Marije Terezije cesta 4, Morbus Brigitii.

Dne 7. septembra: Josip Javornik, posestnikov sin, 2 in pol mes., Illovica 1, življenje slabosti.

Dne 11. septembra: Barbara Kramar, usmiljenka, 29. let, Radeckega cesta 11, jetika.

Dne 12. septembra: Marija Jesih, posestnikova žena, 63 let, Hradeckega vas, jetika.

Borzna poročila.

Ljubljanska

"Kreditna banka" v Ljubljani.

Uradni kursi dun. borce 17. septembra 1905.

Naložbeni papirji.

	Denar	Blago
4% majeva renta	100.45	100.65
4% srebrna renta	100.35	100.55
4% avstr. kronska rents	100.55	100.75
4% " zlata "	119.65	119.85
4% ograka kronska "	97.20	97.40
4% " zlata "	116.25	116.45
4% posojile dežele Kranjske	50.99	101-
4% posojile mesta Št. P.	100.60	101.60
4% " Zadar	100-	100-
4% " bon-here žel. pos. 1902	100.85	101.80
4% češka, dež. banka k. o.	100.55	100.55
4% " ž. o.	100.25	100.30
4% " zast. pisma gal. d. hip. b.	100.90	101.85
4% " pešt. kom. k. o.	106.50	107.50
4% " zast. pisma Innerst. hr.	100.50	101.50
4% " ogr. sk. ogrske cen. dež. hr.	100-	100.80
4% " z. p. s. ogr. hip. ban.	100.20	101.20
4% " obi. lokalnih železnic d. dr.	100-	101-
4% " obi. želez. ind. banke	100.75	101.75
4% prior. Trst-Poreč lok. žel.	99.90	-
4% prior. dol. žel.	99.50	100-
4% " žel. kup. 1/4	321-	323-
4% " zav. pos. za žel. p. o.	101.45	102.45
Srednje.		
Srednje od 1. 1860/1	190.90	192.90
" 1864	295.75	297.75
" tiskice	167.10	169.10
" zem. kred. I. emisija	305-	314-
" " II.	303-	311.75
" egr. hip. banke	270-	275.50
" srbske k. fr. 100-	104-	110-
" turške	146-	147-
Basilika srednje	26.25	28.25
Kreditne	474-	483.60
Inomotske	78-	83-
Krakovske	93-	99-
Ljubljanske	66-	70.50
Avst. rud. kriza	54.25	56.25
Ogr.	35-	36.50
Rudolfove	62-	66-
Salebarske kom.	74-	78-
Dunajske kom.	536-	545.50
Delnice.		
Južne železnice	105.50	106.90
Državne železnice	678-	679-
Avstr.-ograke bančne delnice	645-	145.50
Avstr. kreditne banke	684.25	685.25
Ograke	799-	800-
Zivnostenske	247.75	248.75
Premogokov v Mostu (Brix)	678-	683-
Alpinske montane	539.90	540.90
Práške žel. in dr.	746-	756-
Ema-Murányi	554.75	555.75
Triboljske prem. družbe	2.7-	3.0-
Avstr. oročne tovr. družbe	569-	574-
Ceske stádorozne družbe	159.75	160.75
Delnice.		
C. kr. eekin	11.36	11.40
20 franki	19.12	19.14
20 marke	23.47	23.55
Severigns	23.93	24.06
Marke	117.40	117.60
Leški bankovci	95.30	95.50
Rubli	283.50	284.50
Delari	4.84	5-

Žitne cene v Budimpešti.

Dne 18. septembra 1905.

Termin.

Pšenica na oktober . . . za 100 kg. K 16.02
Pšenica na april 1906 100 16.70
Rž 100 12.90
Korava maj 1906 100 13.32
Oves oktober 100 12.48

Efektiv.

5-10 vin. višje

Meteorologično poročilo.

Vrhina nad morjem 2062. Hrdenji sračni tisk 750-0 mm

Septem.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Vetovi	Nebo
16.	9. zv.	734.5	18.2 sl. jzah.	jasno
17.	7. zj.	740.1	12.4 sl. svzvod	jasno
.	2. pop.	739.8	20.3 sl. jzvod	jasno
.	9. sv.	740.7	16.3 sr. sever	oblačno
18.	7. aj.	742.3	12.3 sl. svzh	oblačno
.	2. pop.	741.5	15.4 sl. svzvod	pol. oblač

Srednja temperatura sobote 19.2° normale: 14.8° in nedelje: 16.3° norm. 14.6°. Močina 24 urah: 21.7 mm in 0.0 mm.

Učenec

iz boljše rodbine, zmožen slovenskega in nemškega jezika, se sprejme v drogeriji Anton Kanc v Ljubljani, Šelenburgove ulice 3.

Učenca

sprejme za mizarsko obrt v pouk Andrej Kregar, Vižmarje štev. 59. 2965-2

Za gg. učitelje!

Izšel je lično vezan, kako praktičen učiteljski koledar

z imenom ljudskih šol in učiteljskega osobja na Kranjskem, Juž. Štajerskem in Primorskem, z osebnim stalem žem kranjskega ljudskega - šolskega učiteljstva in z ročnim zapisnikom za šolsko leto 1905/06. Sestavl učitelj v Ljubljani. 2968-3

Cena: Za 75 učencev 70 h, za 100 učencev 80 h, za 125 učencev 90 h, za 150 učencev 1 K.

Naroča se pri založniku in tiskarju

IV. Pr. Lampretu v Kranju.

Služba šolo

mlekarski pomočnik

ki je izurjen v odpošiljanju mleka, izdelovanju sira in surovega masla; vsa dela opravlja tudi samostojno.

Natančneje podatke daje "Mlekarska zadruga" v Zagorju pri Št. Petru.

2980-1

V NOBENI SLOVENSKI HIŠI SE NE BI SMELE POGREŠATI :

POEZIJE

DOKTORJA

FRANCETA

PREŠERNA

UREDIL SKRIPT. L. PINTAR

ILUSTRIRANA IZDAJA, ŠEŠTA 5 K, V PLATNO VEZANA 6 K 40 h, V USLUJU VEZANA 9 K LJUDSKA IZDAJA 1 K, V PLATNO VEZANA 1 K 40 h. NATISNILA IN ZDUČALA IG. PL. KLEINMAYR & FED. BAMBERG V LJUBLJANI. Ž. DOBIVAJC Ž. SE PO VSEH KNJIGOTRŽNICAH. Ž. Ž.

Mesečna soba

nemeblovana ali pa meblovana, s posebnim vhodom, se odda takoj ali za oktober na Resljevi cesti štev. 24. I. nadstropje.

2929-2

Dve ali tri gospice ki hodijo v šolo, se sprejmejo na hrano in stanovanje pod ugodnimi pogoji. — Kje, pove upravn "Slov. Nar.". 2968-2

Dijaki

se sprejmo na dobro hrano in stanovanje v Hilšerjevih ulicah št. 5, I. nad.

Jšče se jako suho

skladišče.

Prijave upravnemu "Slovenskega Naroda". 2981-1

Krojaški salon za gospode

Ivan Magdić

v Ljubljani, na Starem trgu štev. 8.

Izdelovanje vsakovrste garderobe za gospode po najnovnejših žurnalih in najmodernejšega in najboljšega tuzemskega in inozemskega blaga. Uniformiranje in zaloga potrebščin za Sokole.

Učne knjige

za vse srednje in ljudske šole

v najnovnejših odobrenih izdajah,

pisalne in risalne ter druge šolske potrebščine

v najboljši kakovosti in po zmernih cenah

priporoča

L. SCHWENTNER

v Ljubljani

2830 9

Prešernove ulice št. 3.

Makso Japel

trgovec

Juanka Japel rojena Grossmann

poročena

Rakitnik